

Försäkrad men utan ersättning

Frukostseminarium om den kollektivavtalade sjukförsäkringen

2018-04-10

gabriella.sjogren-lindquist@inspsf.se

nadja.grees@inspsf.se

Upplägg

Del 1

- Allmänt om kompletterande ersättningar vid inkomstbortfall
- Trender över tid

Del 2

- Fokus på den kollektivavtalade sjukförsäkringen
- Rapporten "Försäkrad men utan ersättning"

Socialförsäkringen inte enda ersättningen vid inkomstbortfall

Kollektivavtalade ersättningar

- Kompletterar social- och arbetslöshetsförsäkringar
  - Under taket i socialförsäkringen
  - Över taket i social- och arbetslöshetsförsäkringen
  - I vissa fall kan ersättningsperioden förlängas
- De kompletterande tilläggen kan förhandlas fram på olika nivåer (sektor, bransch, lokalt)

Kollektivavtalade ersättningar ökar i betydelse när fler får inkomst över taket

<i>Andel med lön över taket</i>	2000	2009	2017
Socialförsäkringen (7,5 pbb)			
Män	29%	48%	60%
Kvinnor	12%	33%	49%
Arbetslöshetsförsäkringen			
Män	75%	91%	75%
Kvinnor	51%	87%	70%

Kollektivavtalade ersättningar samspelar med den allmänna försäkringen

- Ersättningsnivåerna ändras när arbetslöshets- och socialförsäkringen ändras
- Ofta krävs ersättning från arbetslöshets- eller socialförsäkringen

Stora förändringar av en del tillägg

- Föräldratilläggen i privat sektor
- Tjänstepensioner för yngre generationer
- Flexpensioner

Din Ekonomi

Du kan ha rätt till tusentals kronor utan att veta om det

Missade inte försäkringspengar om du blir sjuk

Om du blir sjuk finns det extra pengar att hämta genom din försäkring på jobbet. I exemplen nedan har vi antagit att exempelpersonerna är sjukskrivna på heltid och även får hel sjukersättning.

En av tre missar föräldrapenningtillägg

En tredjedel av alla löntagare anslutna till LO:s kollektivavtal missar föräldrapenningtillägget (FPT). Den uppskattningen gör fackförbundet i en ny rapport. FPT förhandlades fram förra året med syftet att öka männens andel av uttaget av föräldrapenning. Den som utnyttjar det kan utöka sin föräldrapenning till 90 procent av lönen i 180 dagar.

Ekonomi

Sjuk? Du kan få mer pengar än du tror

PUBLICERAD 2017-05-21

En tredjedel av svenskarna vet inte om de klarar ekonomin om de blir sjuka i tre månader eller längre. Men många får mer pengar än de tror.

Kollektivavtalad sjukförsäkring

- Fyra huvudsakliga avtalsområden
- Hög täckningsgrad 90 % (100 % i offentlig sektor)
- Kompletterar den offentliga försäkringen på två sätt
  - Toppar upp ersättningen under taket
  - Ersätter inkomstförluster över taket

Det potentiella problemet

- Den kollektivavtalade sjukförsäkringen ökar i betydelse
- Parallella system ökar komplexiteten i systemet – individer får svårare att förstå sitt eget skydd
- För ersättning krävs en ansökan
- Den som inte vet att hen är täckt av en försäkring kommer heller inte att ansöka om ersättning

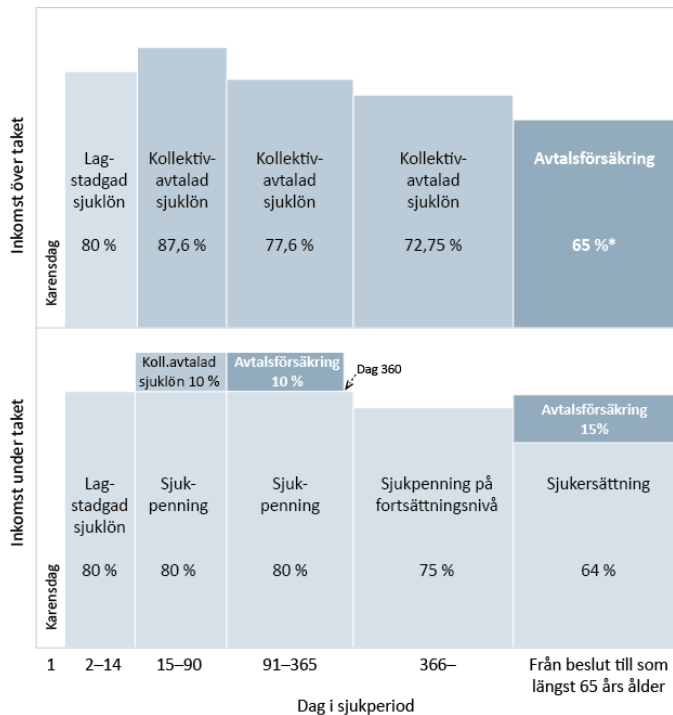

Det potentiella problemet forts.

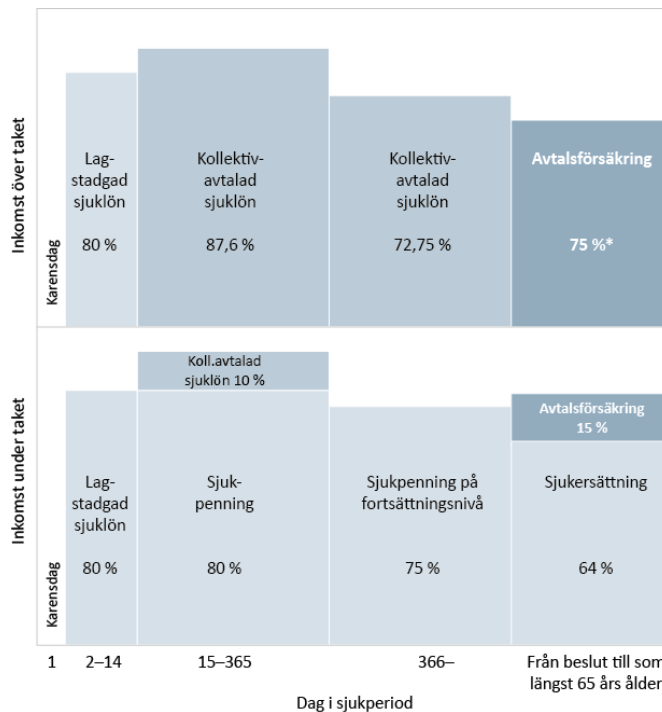
- Mycket tyder på att kunskapen om avtalssjukförsäkringen är låg
- Förstärks av systemets utformning
- Ur ett resursperspektiv väcker det frågor om hur kunskaper och därmed möjligheten att tillvarata sina intressen är fördelade mellan olika grupper
- Vilka konsekvenser får bristfälliga eller ojämnt fördelade kunskaper för avtalssjukförsäkringens legitimitet

Så fungerar den kollektivavtalade sjukförsäkringen

Kommun och landsting

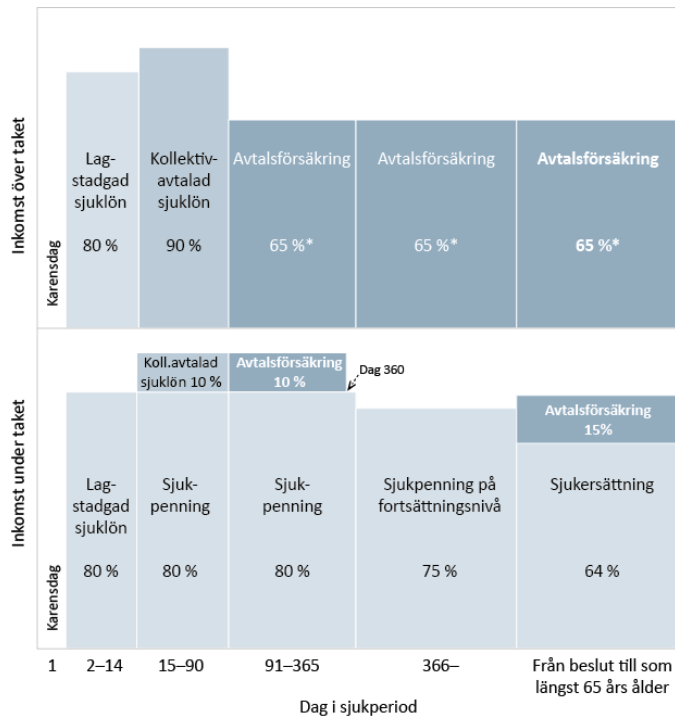

Stat

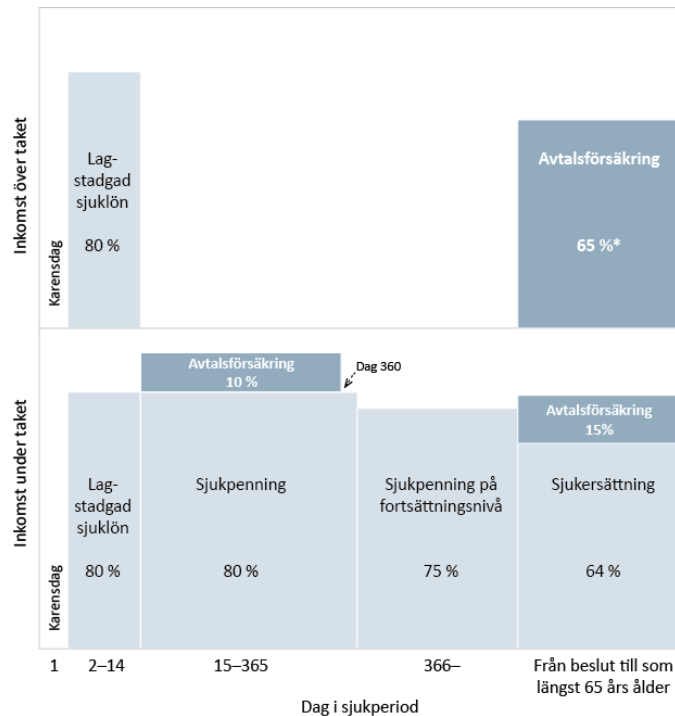

Så fungerar den kollektivavtalade sjukförsäkringen forts.

Privatanställda tjänstemän

Privatanställda arbetare

Frågeställningar

- Hur stort är underutnyttjandet av den kollektivavtalade försäkringen 2003–2014?
- Varför går personer miste om avtalsersättning de har rätt till?
- Vad utmärker de grupper i befolkningen som går miste om avtalsersättning de är berättigade till?

Tillvägagångssätt

- Kopplingen finns mellan den offentliga och den kollektivavtalade sjukförsäkringen – godkänd ersättning från FK är basen
- Studerar en grupp där alla har kollektivavtal – anställda inom offentlig sektor
- Identifierar en studiepopulation där alla uppfyller kvalificeringskraven för ersättning
- Underutnyttjande mäts som ersättningsperioder hos FK som ej kompletteras med avtalsersättning

Underutnyttjandet är omfattande

Sjukpenning

Kommun		Landsting		Totalt	
Utan ersättn.	Totalt	Utan ersättn.	Totalt	Utan ersättn.	Totalt
%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>
23,3	253 108	20,2	74 854	22,6	327 962

För mer än var femte period gick anställda inom KoL miste om avtalsersättning

Det motsvarar drygt 74 000 ersättningsperioder 2003-2014

Sjuk- och aktivitetsersättning

Stat		Kommun		Landsting		Totalt	
Utan ersättn.	Totalt	Utan ersättn.	Totalt	Utan ersättn.	Totalt	Utan ersättn.	Totalt
%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>
11,0	3 017	18,0	18 464	16,5	5 263	16,9	26 744

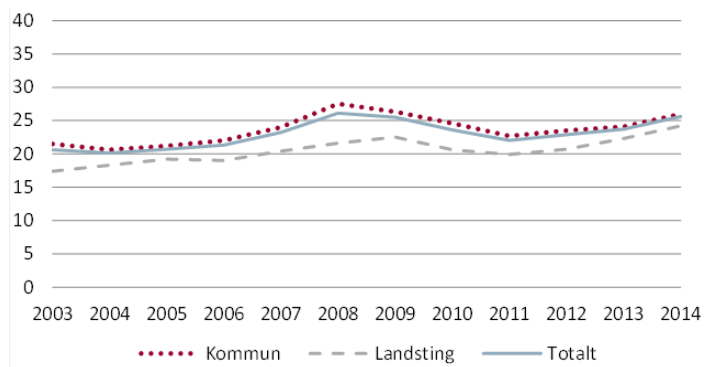
17 % motsvarar drygt 4 500 ersättningsperioder 2007-2014

Inom staten är det arbetsgivaren som ansvarar för ansökan

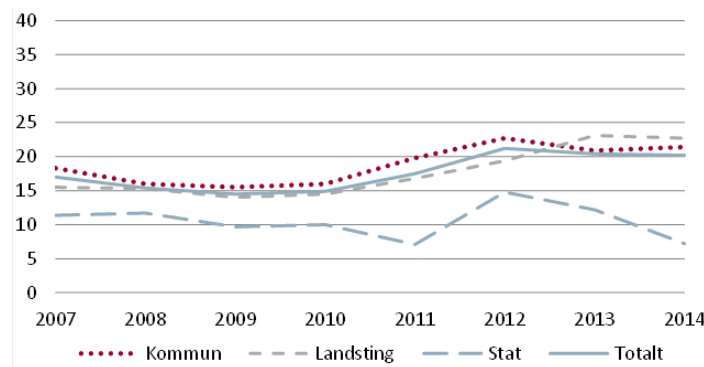

Underutnyttjandet har inte minskat över tid

Sjukpenning

Sjuk- och aktivitetsersättning

Underutnyttjandet är ojämnt fördelat i befolkningen

	Stat		Kommun		Landsting		Totalt	
	Utan ersättning %	Tot. antal perioder n	Utan ersättning %	Tot. antal perioder n	Utan ersättning %	Tot. antal perioder n	Utan ersättning %	Tot. antal perioder n
Kön								
Män	14,1	1 024	23,6	2 650	17,4	639	20,4	4 313
Kvinnor	9,4	1 993	17,0	15 814	16,4	4 624	16,2	22 431
Ålder								
18–34	32,9	73	33,7	564	24,8	105	32,4	742
35–44	16,5	364	22,9	2 167	20,6	554	21,7	3 085
45–54	10,1	789	20,2	4 870	18,5	1 442	18,7	7 101
55–64	9,4	1 791	15,2	10 863	14,6	3 162	14,4	15 816
Inkomst								
<10 percentilen	34,8	92	26,4	2 285	24,5	298	26,5	2 675
10–25 percentilen	34,1	178	19,4	3 296	14,6	536	19,4	4 011
25–50 percentilen	11,4	533	16,5	4 822	15,8	1 330	16,0	6 685
50–75 percentilen	8,9	850	15,8	4 370	16,8	1 466	15,1	6 686
75–90 percentilen	7,1	661	16,0	2 501	15,3	849	14,4	4 011
>90 percentilen	7,8	702	16,0	1 189	16,6	783	14,0	2 674

Grupper som i högre grad går miste om avtalsersättning:

- Låginkomsttagare
- Unga människor
- Personer med psykiatriska diagnoser och beteendestörningar
- Män

Problematiken ligger på systemnivå

- Aktivt informationsarbete – men det räcker inte
- Problem med riktad information till rätt individ vid rätt tidpunkt
- Krav på samtycke leder till en paradox – de som saknar kunskap kan inte nås av information

Problematiken ligger på systemnivå forts.

- FK har inget informationsansvar
- Annan lösning finns inom arbetsskadeförsäkringen

7. Om du har avtalsförsäkring hos AFA

AFA-försäkringar använder beslut och beslutsunderlag från Försäkringskassan vid sin prövning. Vill du att vi skickar över kopior direkt till dem? Det underlättar och påskyndar deras prövning av din rätt till ersättning.

Jag vill att Försäkringskassan skickar kopior på beslut och beslutsunderlag till AFA-försäkringar

Konsekvenser

- Försäkrade individer går miste om stora belopp
- Skillnader i ersättning vid långvarig sjukdom mellan olika grupper
- Underutnyttjandet får allvarligare konsekvenser ju viktigare avtalssjukförsäkringen blir

Möjliga vägar framåt

Målet är en mer automatiserad process, men innan dess bör/kan

- Det säkerställas att statliga arbetsgivare fullföljer sitt ansvar och ansöker om avtalsersättning för sina anställda
- Ansvaret att ansöka om avtalsersättning flyttas från den enskilda individen till arbetsgivare även inom KoL
- Försäkringskassan ges ett informationsansvar för avtalssjukförsäkringen

Sammanfattning

- Kollektivavtalade lösningar finns inom samtliga försäkringsområden
- Kollektivavtalade lösningar ökar i betydelse
- Många går miste om ersättning – mindre pengar vid långvarig sjukdom
- Underutnyttjandet är ojämnt fördelat i samhället
- Detta får betydande konsekvenser för individens ekonomi och skillnader i ersättning mellan grupper